

Література

1. Бељански С., Међународни правни стандарди у кривичном поступку, Београд, 2001.
2. Ђурић А., Мотив у кривичном праву, Ниш, 2006.
3. Одлука о обавезама државних органа Републике Србије у остваривању надлежности Републике Србије као следбеника Државне заједнице Србија и Црна Гора, Службени гласник РС, број 48/2006.
4. Стојановић З., Међународно кривично право, шесто допуњено издање, Београд, 2008.
5. Web sait: <http://www.projuris.org/>

УДК 343.352 (043.2.)

Калужа Ю. З.,

Ягелонський університет, м. Краків, Польща

«НЕТВЕРЕЗИ ВЕЛОСИПЕДИСТИ» У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ПОЛЬЩІ

Протягом останніх років проблема так званих "нетверезих велосипедистів" було предметом новел, введених до Кримінального кодексу (далі – КК) та до КК про дрібні правопорушення. Кодекс про дрібні правопорушення Польщі 1971 р. передбачив у § 2 ст. 87 дрібне правопорушення, яке полягало у керуванні немеханічним транспортним засобом на дорозі у нетверезому стані та каралось покаранням у вигляді арешту до двох місяців або штрафу. Пояснення такого юридичного поняття з'явилося в законі про протидію алкоголізму 1982 р. Згідно з ним стан нетверезості наставав, коли концентрація алкоголю у крові перевищувала 0,5 проміле (‰).

До 2000 року їзда на велосипеді після вживання алкоголю незалежно від його концентрації у крові розглядалась як дрібне правопорушення. Новелою до КК було впроваджено поділ цього діяння на дрібне правопорушення, коли вміст алкоголю у крові дорівнював 0,2–0,5 ‰, та злочин при вмісті алкоголю у крові вище 0,5 ‰. Окрім більш суворого покарання для виконавців цього діяння та перекваліфікування його на злочин, було впроваджено обов'язкову заборону керування механічними або іншими видами транспортними засобами при їзді на велосипеді на публічній дорозі або в межах житлової зони. Законодавець, обґрунтовуючи вищезазначені зміни, як головну мету визначив потребу боротьби з керуванням у нетверезому стані механічними та іншими транспортними засобами. Особі, що їхала на велосипеді в нетверезому стані, загрожував не тільки штраф або позбавлення волі строком до одного року, але й заборона керувати засобами пересування.

Як свідчила статистика, більшість осіб, засуджених на цій підставі до умовного вироку, невдовзі знову вчиняло той самий злочин, що призводило

до скасування умовного вироку і направлення цих осіб до в'язниць. Такий розвиток ситуації призвів до переповнення в'язниць. Нерідко мали місце ситуації, коли засуджений за злочин за ст. 178а КК, відбував вирок у камері разом із засудженими за більш тяжкі злочини, зокрема за хуліганство чи згвалтування. Наслідком такої відсутності розмежування був негативний вплив на такого засудженого з боку інших засуджених за більш тяжкі злочини і вчинення ним у більшості випадків більш тяжких злочинів вже після звільнення з місць позбавлення волі. Це завдавало значних збитків державній казні. Слід відзначити, зокрема, що певний час у в'язницях перебувало близько 17 тисяч засуджених за розглядуваний злочин, а витрати на утримання одного такого в'язня складали у середньому 2,5 тисяч злотих на день.

Така ситуація тривала понад 10 років і викликала критику, оскільки вказане покарання було надто суворим, враховуючи суспільну небезпечність діяння і суперечило засаді доцільності покарання. У 2011 р. були внесені зміни до Кодексу, згідно яких суд отримував факультативну, а не як досі було обов'язкову, можливість винесення заборони керування механічними транспортними засобами. Однак внесення відповідних змін істотно не вплинуло на розв'язання проблеми «нетверезих велосипедистів». В'язниці були переповнені засудженими за розглядуваний злочин.

Наприкінці жовтня 2013 року Сейм ухвалив зміни до КК та Кодексу про дрібні правопорушення. Від 12 листопада 2013 р. їзда на велосипеді в нетверезому стані, незважаючи на кількість спожитого алкоголю, кваліфікується як дрібне правопорушення.

Польський законодавець передбачив лише двотижневий період *vacatio legis*. Протягом цього періоду суди повинні були впоратись з величезною кількістю засуджених, які відбували покарання у вигляді позбавлення волі у в'язницях. Модифікація покарання (з КК до Кодексу про дрібні правопорушення) привела, передусім, до зміни санкцій. У такому випадку законодавство Польщі передбачає, що якщо нове покарання, встановлене на підставі новели закону, менш суворе за покарання, яке відбувається засудженим, тоді покарання знижується до найвищої межі встановленого нового покарання. У випадку з «нетверезими велосипедистами» це мало наслідком їх звільнення з місць позбавлення волі.

Було багато дискусій щодо причин такого швидкого і несподіваного впровадження змін. Видається, що на це головним чином вплинули два чинники. Першим є переповнення в'язниць та пов'язані з цим витрати на утримання одного засудженого у місцях позбавлення волі. Другим чинником можуть виступати потреби звільнення місць для нових засуджених, які отримали вирoki за межами країни, що пов'язано з директивою Європейського Союзу, яка набуде чинності в 2016 р. Відповідно до положень зазначеної директиви засудженого пе-

реводять для відбування покарання в країну походження після згоди засудженого. Починаючи з 2016 р. суди в Європейському Союзі зможуть самостійно вирішувати питання про місце відбування покарання іноземного громадянина.

Слід зауважити, що підходи до проблеми боротьби з "нетверезими велосипедистами" засобами кримінального права Польщі зазнавали суттєвих змін. Найсуттєвіші зміни відбулись у 2001 р., коли було посилено покарання, та у 2003 р., коли розглядуване діяння диференціювалося на злочин і дрібне правопорушення. Пізніше відбулось повернення до колишньої системи. Нині суд засуджує до позбавлення волі не більш як на 14 днів або до штрафу, але може також факультативно засудити до заборони керування немеханічними транспортними засобами.

Література

1. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U.1971 nr 12 poz. 114 z zm.).
2. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553 z zm.).

УДК 341.01(043.2.)

Курсанова Е. С., студентка,
Сахалинский государственный университет, г. Южно-Сахалинск, Россия

ОБРАЩЕНИЕ ГРАЖДАН РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ В ЕВРОПЕЙСКИЙ СУД ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

Европейский суд по правам человека является международным судебным органом, осуществляющим в последней инстанции защиту прав и свобод человека и гражданина. Как справедливо заметил Терехов К.И., процесс в Европейском суде по правам человека – это правосудие, осуществляемое Судом и деятельность других участников процесса, направленная на обеспечение выполнения обязательств, закрепленных в ней, участниками Конвенции по защите прав и свобод. Юрисдикция данного органа распространяется на все государства- члены Совета Европы, которые ратифицировали Европейскую конвенцию о защите прав человека и основных свобод. Сегодня в Совет Европы входят 47 государств, то есть теоретически все жители государств-членов Совета Европы имеют право на обращение в Страсбургский суд.

В соответствии со статистикой за 2012 год, Россия находится на первом месте по числу поданных заявлений, и на 21 месте из 47 по числу обращений на душу населения. Жалобы, поданные против России составляют 22,3 % по отношению ко всем другим странам, или 22500 обра-